

TARA NOASTRA
FOAIA POPORALĂ A
„ASOCIAȚIUNII“

REDACTOR:

OCTAVIAN COEA.

CUPRINSUL:

	Pag.
Dr. Miron E. Cristea: Dați-vă copiii la meșteșug	39
Octavian C. Tăslăuanu: Asociațiunea	44
Nepotul: Răspuns	47
Știri	51
Chipurile noastre	52
Răspunsuri	52
Chipuri: „Dorobanțul“ și „Pe vîrf de munte“ de N. Grigorescu.	

Cetitorilor.

Pe toți, cărora le ajunge în mîni această foaie îi rugăm să o cetească și dacă o socot de potrivită trebuințelor țărănimii să o răspîndească între oamenii noștri dela sate.

Foaia apare săptămînal și o vor primi cetitorii Duminecă.

Abonamentul e pe an 4 cor.

Pe jumătate de an 2 „

Pe trei luni 1 „

Banii să se trimită la Administrația revistei „Țara noastră“. Sibiu — Nagyszeben. Asociațiune.

Toți cărturarii noștri, mai ales cei în atingere apropiată cu țărănimea — preoții și învățătorii — sînt rugați a trimite acestei reviste articole și știri cari sînt în legătură cu trebile țărănimii. Iudeosebi primim bucuros articole cu povește economice, — precum și snoave, poezii populare etc. Scriitorii articolelor sînt rugați a se folosi de un grai înțeles de popor, ca să nu fim siliți a supune schimbării în redacție articolele.

Pentru articolele bune dăm și o cuvenită răsplată bănească.

ȚARA NOASTRĂ

Revista populară

a „Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului rom.“

Abonamentul:	REDACTOR:	Redacția și administrația:
Pe un an 4 cor.	OCTAVIAN GOGA.	Sibiu (Nagyszeben)
Pe o jumătate de an 2 „		Str. morii, 6.
Pe trei luni 1 „		
Pentru România . . . 6 Lei		

DAȚI-VĂ COPIII LA MEȘTEȘUG.

Cine cunoaște mai de aproape indeletnicirile mai de frunte ale poporului nostru, acela știe, cât de plăcută este Românului munca cîmpului, cultivarea pămîntului, creșterea vitelor, oieritul, pe ici colea pădurăritul, cu un cuvînt: munca isprăvită în aerul liber, al hotarilor, ce împrejmuesc satele și așezămintele lor. Din zori de zi și până'n asfințitul soarelui ține cu brațele-î vînjoase de coarnele plugului, răsturnînd brezdele mănoase, cari se înșiră una lîngă alta, ca niște covoaie pe întinsul țarinei. Numai glasul clopotului dela ascultătorii săi plăvanî și cuvîntul cîrmuitor de «cia» și «hois» al pogănicului, care mină boii, mai întreprinde din cînd în cînd liniștea sfîntă a acestei munci, care ne hrănește pe toți. Iară cînd sosește vara și cînd s'apropie «toamna mîndră, harnică și de bunuri darnică», atuncia nimenea nu mai stă în casa îngustă, ci toți dela bunic la nepoțel și cum se mai zice «cu cîne cu purcel» se duc la cîmp, la polog, la săcerat, la strîns și alte lucrări. Hotarul întreg furnică de oameni. Răsună plaiurile de chioțe și strigăte, ieșite din pieptul celor, pe cari munca nu i-a obosit, ci i-a întinerit. E o viață plină de farmec.

Alții înaintează lălăind pe hățaș în sus cu toporul așezat pe brațul stîng. Lunî întregi petrec în codri, a căror copaci îi răstoarnă cu săcurea nemiloasă, carea de aproape 2 miî de ani a stîrpit multe păduri și le-a prefăcut în lanuri mănoase de bucate.

Alții, sus la munte, la izvor, stau răzimați de măciuca ciobănească, ori înaintează a lene, doinind din fluier, în urma turmei lor, care cutrieră poienile munților.

Între astfel de împrejurări nu-î mirare, dacă fiii țărănilor noștri așa de greu să despart de ocupațiunile părinților lor. Și numai pe 2—3 ani, avînd să plece la cătănie și încep niște bocituri, de parcă le-a murit toată nemotenia; iar — dacă în casarmă trage careva cu fluerul vre-o doină, de cele ce s'aud pe la poalele Ceahlăului, atunci îi cuprinde o jale și-un bănat, de le vine să calce toate poruncile împăratului și să plece acasă.

Nu-î vorbă, e bun plugăritul și de mare folos creșterea vitelor, mai ales, dacă la cultivarea pământului ne folosim de unelte nouă, de mașini, cari ne ușurează munca, dacă folosim semințe cu spor; dacă — avînd pămînt mai puțin — sămănam și prăsim nutrețuri mai bogate, ca trifoiu, lufernă, mazărice și altele, cari dau un nutreț întreit mai mult și și mai bun, decît iarba de rînd. E împreună cu frumoase ciștiguri și creșterea vitelor, dacă ne trudim a avea un soi bun, și dacă știm să le dăm îngrijirea cuvenită.

Cu toate acestea ar fi necuminte, dacă toți am voi să fim numai aceea, ce-au fost părinții noștri, și dacă nu ne-am apuca și de alte lefterii. Pămîntul, moșia, a rămas cea veche, iară noi — oamenii — ne-am înmulțit. Astfel delnițele părinților noștri se îmbucătățesc tot mai tare, se împart între fiii moștenitori. Ba unii părinți cu multă ușurătațe și-au împovărat moșia cu datorii, făcute fără nici o trebuință, încît au ajuns la dobă și au trecut în mîni străine înainte de a o moșteni copiii lor, acum rămași pe ulițe fără nici un căpătiiu.

Trebue decî să ne căutăm și alte meșteșuguri. În o privință am făcut în cei din urmă 50 de ani foarte mult. Anume mulți țărani și-au făcut feciorii «domni»: învățători, popi, doftori, advocați și așa mai departe. Ți se umple inima de multă bucurie, cînd vezi, că în toate părțile cărturarii noștri s'au sporit peste așteptare. Imi aduc la locul acesta aminte de vestitul *Moș-Herlea* dela Vinerea — fie iertat. — Eram dascăl în o comună din apropiere și de multeori ne povestea, că pe vremea tinerețelor lui aveau așa de puțin «domni», încît mai că-î putea duce în spate; iar acuma — cînd era mai în vîrstă — adevă în o singură viață de om, s'au sporit «domnii noștri», ieșind ca din pămînt. Asta-î un pas de mare înaintare. Mulți dintre cărturarii sînt sfătuitoarii poporului din acel ținut, îndrumîndu-l spre cele bune și de folos; iară alții, cari își vor fi uitat de poporul din care au ieșit, trebuiesc treziți din nepăsarea lor față de popor, cu care una trebuie să fim și să simțim. Ei, adevă domnii, cărturarii, au să steie înainte, la cîrmă, să ne conducă; iară grosul poporului are să le urmeze.

În altă privință însă, spre marea noastră pagubă, n'am făcut mai nimic. Anume ne lipsesc aproape de tot *meșteșugarii*, meseriașii; ba în unele locuri, cum este de pildă la *Orăștie*, la *Lugoj* și în alte locuri, i-am pierdut chiar și pe aceia, pe cari mai înainte i-am avut. Argăsitorii de piei dela Orăștie erau odată vestiți în toată țara; iară acuma abia mai avem vr'unul. Nu s'au putut susține, că n'au știut cruța și n'au știut să meargă înainte cu lumea, să aducă pentru lucrătoriile lor îmbunătățirile de lipsă, cari să-ți ușureze slujba de-a pregăti marfa, ce ți se cere, iute și pe cuvînt.

Azi abia avem meșteșugarii de dai-doamne prin cîteva orașe mai mari, precum e Sibiul, Brașovul, Bistrița și altele; în-

colo ne lipsesc de tot, sau apoi avem cel mult vr'un cîrpaçi rău, care coase pe pînză albă cu ață neagră.

Așa nu mai poate merge. Până cînd nu ne vom sili a ne face și pătura de mijloc a meșteșugarilor, care să lege pătura țaranilor de cea a «domnilor», năvă atunci nu putem fi un neam, un popor *bine încheșat*.

Fiecare popor cuminte se îngrijește, ca banul cîștigat cu sudoarea feței să-l lege cu șapte ațe, să nu-l cheltuiască ușor, și dacă tocmai trebuie să-l cheltuiască, îl dă pe marfa cumpărată tot dela ai săi. Numai noi Românii ducem apa tot la moara altora, a străinilor, aduși de vînt și pripășiți pe la noi; numai noi Românii ducem prisosul bucatelor sau chiar roada întreagă la jidanul din sat pentru datoriile, ce ni s'au îngrămădit la el.

Până nu vom urma și noi pilda altora de a ne crește din sinul nostru oameni pentru toate trebuințele noastre și — avîndu-i — până nu-i vom sprijini cu toată tîria, până atunci din temelie ființei noastre va lipsi o bîrnă din cele mai de lipsă.

Dorobanțul, de N. Grigorescu.

Ca să înțeleagă fiecare, ce rău stăm noi în această privință, n'avem decît să vă îndreptăm luarea aminte asupra unui lucru. Anume: Uitați-vă, cînd vă duceți la un tîrg de săptămină sau în ziua unui tîrg de țară în orașul învecinat. Ce vă vor vedea ochii? O mare de oameni, un val-virtej de bărbați, femei, aproape toți Români din satele învecinate, alergînd prin șatrele

întinse după marfa, de care au lipsă și încercându-și traista și dășagii cu de toate. Cumpărătorii-'s Români; iar cei dela tarabă toți străini de neamul nostru, ba uneori sînt chiar dintre cei mai rău-voitori ai noștri și ai poporului nostru. De n'am fi noi, cari să le dăm banul nostru, la cei mai mulți le-ar ieși părul prin căciulă; așa însă îi susținem, îi îngrășăm, îi îmbogățim. Sute de mii, ba milioane, dăm noi an de an din pungile noastre pentru marfa cumpărată dela meseriași și neguțători străini. Ba eu cred, că multe case mărețe din orașe sînt zidite pe bani cîștigați dela Români. De ar fi fost Români și meseriași vînzători, ar fi și orașele întregi sau în parte ale noastre; ar fi românești bisericile pompoase și școalele frumoase, și limba, legea și datinile părinților noștri s'ar cultiva în ele. Așa însă bogățiile cele mari dela orașe sînt ale altora; iar la noi?... «numai umbra spinului la ușa creștinului».

Trebuie deci s'o rupem cu trecutul; trebuie să ne cumițim; trebuie să ne punem odată cu tot dinadinsul să ne creștem meșteșugarii din sinul nostru. Să nu mai avem bănuiala proastă, că dacă ne-am dat un copil la meserie, l-am dus la furci, sau la cine știe ce lucru rău. Am o mătușă săracă de tot, pe care mereu o îndemnam să deie barăm pe unul din cei 2 ficiorași la o meserie, ca să-și întemeieze un viitor mai bun. I-am făgăduit chiar a-î sta în ajutor, ca să-l așeze la un măiestru bun. Știți ce mi-a răspuns, încă mirată? «*Crezi d-ta, că mie nu-mi sînt dragi copiii mei, cum ești și d-ta drag mamei d-tale?!* Adecă cum? Ea în prostia ei gîndea, că meșteșugul e un lucru de batjocură, care te pune pe-o treaptă cu țiganul *Voicu*, faurul din capul satului. N'a primit sfatul meu, dară l-au primit alții. Badea Nechita de pe vale și-a dat copilul la croitorie și după mai mulți ani de învățatură și purtare bună și cu puțină cheltuială a ajuns azi să aibă 160 cor. pe lună, bani uscați. Atîta bănet n'a văzut badea Nechita nici în 10 ani, necum să-î capete pe o lună. — Vorba e, că și-a croit un viitor și un mijloc de traiu, și fără pămînt, pe care nu-l avea. — Deci meșteșugul nu-î de batjocură, ci e „*plug de aur*“.

Ar trebui să nu fie sat mai mare, din care să nu se trimeată la meserii 5—10 ucenici, cari după isprăvirea învățaturii ar putea trăi ușor în satul lor. Nu ne trebuie mare bătaie de cap, ca să înțelegem, cît de bine ar putea trăi în comunele noastre un pielar, care face opinci, un curălar, un pălărier, un cojocar, un faur, un rotar, și pe lingă astea și un neguțător cu băcănie și un crîșmar român. Dacă pe aceștia i-am ajutat, i-am îmbogăți chiar, ar fi un mare bine, căci ne-am întări noi pe noi; banul nu ni s'ar înstrăina. Și apoi cei mai mult, pe soțiile lor le-am vedea și întilni ducînd prescură și lumină la aceeași biserică cu noi și crescîndu-și copiii în legea noastră. — În felul acesta sute de mii ar rămînea an de an avere națională și străinătatea n'ar afla pat cald între noi, trăind bine și îmbogățindu-se în curînd.

Indemnăm dar, cu toată tăria convingerii noastre, pe țărani ceterori ai acestor șire, nu numai pe cei săraci, ci și pe cei cu

stare, să-și deie barem unul dintre feciorii la un meșteșug bun. În deosebire îndatorăm pe cărturarii noștri dela sate, pe dascăli și preoți, ca să nu cruțe vorba și osteneala până nu au așezat barăm 5—10 băieți din satul lor la meserii. Ceii ce pe calea asta își vor fi câștigat pînea de toate zilele, o să-î binecuvinteze pentru binele ce li l-au făcut.

Străinii, așezați printre noi, și mai ales Sașii, au priceput de mult, ce primejdie ar fi pentru ei, dacă s'ar deștepta odată Români și s'ar face ei însiși meșteșugari. De aceea — în trecut — n'ar fi primit, Doamne ferește, un meșteșugar sas pe un ucenic de Român; ba din potrivă, unde au avut puterea în mîna, au oprit chiar pe Români de a se face meșteșugari. Au știut ei bine, de ce? Meșteșugarii sași aveau tovărășiile lor (țehuri numite); și acestea poate ar fi chiar pedepsit aspru pe acela, care ar fi luat un ucenic de Român.

La anul 1842 vlădicul *Vasile Moșă* dela Sibiu și cu cel dela Blaj, în dorul lor de a lucra pentru înaintarea poporului român și de a-i ușura soarta, au înaintat o jalbă lungă către stăpînirea de atunci și către dietă, carea să întrunea la Sibiu.

În jalba aceea, între multe altele, înșiră și aceea la punctul 6, că Sașii: *pe fii nației noastre, în potrivă mai multor porunci curiale, nu-î primesc la învățarea și deprinderea meșteșugurilor în breslele lor cele făcătoare de monopoluri.*

Chiar și astăzi dai de asemenea meșteșugari habotnici, cari pentru toată lumea n'ar primi un ucenic român, dar banul din punga noastră îl primesc bucuros și cu fața zimbitoare.

Totuș acum în astă privință lucrurile s'au schimbat. Azi găsim destule locuri pentru așezarea de ucenici; numai noi să fim oameni, să le căutăm, să ne străduim și să nu tot așteptăm, să ne vie porumbii de-agata fripți în gură.

Bărbați luminați și cu durerea în inimă pentru năcazurile neamului nostru au lăsat și sume frumoase pentru ajutorarea acelor ucenici români, cari sînt din părinți săraci. Așa de pildă fi'iertatul neguțator *Dumitru Andronic* din Sibiu a dăruit întreagă averea sa, azi de mai multe sute de mii cor., pentru ajutorarea ucenicilor, calfelor și a celor ce se fac măiestri. Avera se află la consistorul din Sibiu. În acelaș scop au lăsat sume frumoase *Mihail și Elena Stroiescu*, cari se păstrează în Brașov. Alții au făcut asemenea daruri în Blaj, în Cluj și la «Asociațiunea» noastră. Vedeți dară, că ceice se fac ucenici — avînd purtare bună — pot să fie și ajutoarați!

Deci, iubiți țărani Români, dați-vă copiii la meșteșug. Cine nu are locuri bune, să ceară dela popa și dela dascălul să-î caute loc potrivit la oraș; iară aceștia să nu slăbească la meseriașul, dela care el și mulți săteni cumpără marfa cu bani romînești, până nu-l vor primi. Iară dacă nu vor afla locuri cu nici un preț, să se roage de Reuniunea sau tovărășia meșteșugarilor dela Sibiu, sau dela Brașov, Săliște, Sebeș, Orăștie, dela Cluj, Bistrița, ca să le caute ele.

Dr. Miron E. Cristea.

„ASOCIAȚIUNEA“.

II.

Cinstiți săteni, în numărul cel dintîiu al acestei foi v'am spus ce vrea Asociațiunea. Căroră le-a căzut în mîină și-au cetit cu luare aminte cele scrise de noi în foaie, își vor fi dat seama de însemnătatea acestui așezămînt fruntaș. Mulți vor fi prins dragoste de dînsul și vor fi bătut la ușa preotului sau învățătorului cu rugămîntea să le povestească mai amănunțit ce-î și cum e cu Asociațiunea.

De bună seamă vor fi însă și de aceia, mai domnoși din fire, cari nu-și vor fi spart capul să afle ce minunăție mai e și Asociațiunea. Pe ăștia mi-ar plăcea mie să-î pot face să înțeleagă că pentru binele și norocul lor ne tocim noi penele în cancelariile astea ținute cu cheltuială; mi-ar plăcea să-î fac să priceapă că Asociațiunea pentru dînșii e făcută.

Eu am nădejde că, stîndu-mî în ajutor sătenii cei cu dragoste pentru povăța învățaturii, voi izbuti, vom izbuti împreună să urnim neștiința, nepăsarea și trîndăvia din sufletul celor rămași în urmă.

V'am spus, oameni buni, în rîndul trecut cîte de toate face Asociațiunea pentru luminarea țaranului. Acum îngăduiți-mî să vă povestesc cum e alcătuită și cum e împărțită Asociațiunea, ca să vedeți cum poate ea împlini toate cîte vi le-am înșirat atunci.

Înainte de toate, ca orice așezămînt mai mare din țară, și Asociațiunea își are legile ei sau statutele, cum se numesc, cari sînt întărite de Ministrul țării.

Amăsurat acestor statute, oricare Român din țara ungu-rească poate să fie pârtaș sau membru al Asociațiunii.

Membri sînt de mai multe feluri. Eu o să vi-î spun pe toți, ca fiecare dintre Dvoastră să se facă de care fel îi place, după pofta inimii și după dragostea de jertfă pentru neamul nostru.

1. Sînt membri fondatori, adecă de aceia cari plătesc, odată pentru totdeauna, suma de 400 Cor. sau 200 fiorinî

2. Sînt membri pe viață, adecă de aceia cari plătesc, odată pentru totdeauna, suma de 200 Cor. sau 100 de fiorinî.

Acestea două feluri de membri sînt scriși în cartea de aur a Asociațiunii și primesc dela ea o hîrtie — cam așa cum erau mai de mult cărțile de nemeșie —, care e atît de frumoasă încît mulți o pun în rame și o acață pe părete,

3. Sînt membri de rînd sau ordinari cum se numesc. Aceștia plătesc, pe rînd, în tot anul cîte 10 coroane sau 5 fiorini.

4. Sînt membri ajutători, cari plătesc și ei cît pot, dar nu mai puțin de 2 coroane, 1 zlot la an.

Membri ajutători să fac mai ales țărani, cari sînt mai năcăjiți și, cu toată dragostea lor de a jertfi pentru înaintarea noastră, nu pot da mai mult de 1 zlot la an.

Noi Români avem însă în multe părți și țărani bogați, cari și-ar face numele neperitor, dacă s'ar înscrie ca membri fondatori sau pe viață.

Din acești bani, adunați dela cele 4 societăți de membri, trăiește Asociațiunea. Din acești bani și din darurile ce le primește

dela oamenii ce-și aduc aminte și de Asociațiune înainte de moarte, poate dînsa să facă cele ce vi le-am spus în numărul prim al acestei foi.

Pe vîrf de munte de N. Grigorescu.

Să trecem mai departe.

Cuprinsul acestei țări e mare și 'n lung și 'n lat, și dintr'un singur loc ar fi cu neputință să ai pe toți Români în grijă, să-î cîrmuești pe toți dintr'un anumit oraș. Împăratul, că-î împărat, și ca să poată stăpîni țara, a împărțit-o în mai multe bucățele, cari poartă numele de comitate, în fruntea cărora stă fișpanul. Comitatul la rîndul lui se împarte în bucățele și mai mici, pe cari le cunoaștești cu toții că le chiamă solgăbirăiate. Iar solgăbirăul poruncește și el peste mai multe sate.

Așa și Asociațiunea, ca să poată cuprinde pe toți Români din țara ungurească la sînul ei de mamă bună și să îngrijească de hrana sufletească a tuturor, și-a împărțit pămîntul locuit de Români, din această țară, în mai multe părți, cari poartă numele de despărțăminte. Fiecare despărțămînt cuprinde mai multe comune laolaltă. În fruntea fiecărui despărțămînt este un fel de senat, numit comitet, și un director. Aceștia se îngrijesc ca în fiecare comună să se împartă cărți de cetit, să se facă așa numitele biblioteci populare, de unde sătenii pot să împrumute cărți ca să le cetească, iar după ce le-au cetit le duc înapoi și își scot altele.

Tot ei se îngrijesc ca să se țină în fiecare comună cu vîntări populare, în cari oamenii cu carte dau sătenilor povețe asupra agriculturii, pomăritului, vieritului, albinăritului, creșterea viermilor de mătasă, îi îndeamnă să facă tovărășii și așa mai departe.

În fiecare an toți membri despărțămîntului s'adună în una din comunele despărțămîntului, unde comitetul dă seama asupra hărniciei de peste an. Deodată cu aceste adunări se fac și așa numitele expoziții, unde comunele din despărțămînt se pun la întrecere, care are vite mai bune și mai frumoase, sau care are bucate mai bune; întrecerile se fac și cu alte ramuri ale gospodării. Cum se fac expozițiile acestea vești ceti mai tîrziu în această foaie.

Ca despărțămintele să poată lucra mai cu ușurință și mai cu spor, în fiecare comună de pe cuprinsul lor trebuie să aibă cîte o agentură, cum se chiamă în legile sau statutele Asociațiunii. Agenturile aceste comunale sînt făcute ca să îngrijească de bibliotecile populare, să îndemne pe oameni să se facă membri ai Asociațiunii, să adune banii dela membri și să-î trimită la casierul despărțămîntului, să împlinească poruncile primite dela

despărțămînt și să-și deie părerea cam ce-ar trebui să facă Asociațiunea pentru bunăstarea sătenilor.

Pentruca într'o comună să se poată face o agentură se cere ca cel puțin patru oameni să fie membri ai Asociațiunii.

Peste cele 47 despărțăminte, cîte are Asociațiunea în întreagă țara, e mai mare comitetul central de aici din Sibiiu, în frunte cu un președinte, sprijinit de doi secretari. Comitetul central primește dela despărțăminte știri în scris, despre cecece să lucrează în fiecare despărțămînt.

Comitetul central ține în fieștecare an o adunare generală, la care iau parte toate despărțămintele și membri Asociațiunii. În fața acestora comitetul central dă seama despre ce a lucrat și cum a lucrat în cursul anului întreagă Asociațiunea. Tot la adunarea generală se iau hotărîri asupra celora ce trebuie să se facă în anul următor.

Și cu acestea ași fi isprăvit tot ce-am avut de spus asupra felului cum lucrează Asociațiunea. Eu v'am povestit lucrurile așa pe de-a întregul, deoarece am vrut să vă fac, iubiți săteni, să înțelegeți dintr'odată, ce așezămînt folositor e Asociațiunea. În numerile celelalte ale acestei foi veți găsi lucrurile mai însemnate povestite și mai cu deamăruntul.

Deocamdată fiți mulțumiți și cu atîta.

Octavian C. Tăslăuanu.

RĂSPUNS.

Iubite unchiașule! Ți-am primit și cetit cu deosebită luare aminte scrisoarea d-tale plină de iubire și bunăvoință și de aceea țin să-ți mulțămesc, la acest loc, din tot sufletul meu pentru poavața cuminte, ce mi-ai dat: de a nu mă duce adecă în nici un fel la America.

Cît ce am mîntuit cu cetitul scrisorii d-tale, am prins a mă gîndi mai din adinsul, că oare într'adevăr cuminte lucru ar fi să plec și eu, ca mulți alții, la America, orî să mă las? În cele din urmă am văzut și eu, că, zău, toată dreptatea o ai d-ta să zici, că nu-î cuminte lucru ce fac oamenii noștri de-o vreme încoace, orî cum vom socoti lucrul acesta. Și iată de ce!

Toată treaba asta, aș putea zice, că nu e altceva decît un sbucium și o frămîntare de puțin folos, ... aproape zădarnică pentru oamenii noștri, cari se duc la America. Astfel înainte de plecare cît are să se încurce bietul om numai până cînd își vede pașaportul în rînd și banii de drum la îndemină! Căci, prea bine se știe, că puținii vor fi aceia cari să aibă gata banii, trebuincioși — și de aceea orî își vinde vitișoarele și rămîne aproape

calic, ori apoi — cum fac mulți — ia banii de lipsă din bancă cu camătă, și nici asta nu-î bine.

Dupăce omul nostru s'a îngrijit de toate cele trebuincioase pentru a începe calea la America, iată că în cele din urmă vine și clipa, hotărîtoarea clipă a despărțirii! Zguduirii sufletești puternice și jale multă și așa de grea și de-o parte și de alta — căci, zău, nu-î lucru de șagă așa ceva. Dar pe lângă toate acestea, că omul nostru pleacă cale așa de departe, nu-l părăsește dorul și jalea după satul și iubiiții lui de-acasă, ci îl mistue mereu. Unde mai pui apoi primejdiile împreunate cu această călătorie? ... Cu foarte mulți s'a întîmplat și, durere, se mai și întîmplă, că mi-î întoarcă frumușel de la Apă, ori alteori chiar de dincolo de Apă și asta-î și mai rău, căci ce pacoste mai mare ca asta, îți mai trebuie! Ai păpat vre-o 20, ori și mai mult de fiorini *peste sută*, și pentruce, rogu-te? Pentrucă mi te-ai plimbat până la Apă, ori ai trecut și «Apa». Și apoi să nu se creadă, că așa ceva se întîmplă cam rar și numai cu unii! Nu! ba destul de des, așa încît au a se teme cei ce pleacă la America de păcosea asta grozavă.

Apoi calea pe apă e și mai primejdioasă! Toată lumea știe din cîntecele ce le trimet voinicij din America despre călătoria lor, cite mai pătesc și cite au să îndure oamenii în calea lor întreagă, dar mai ales până ce trec Apa. Mulți neînvățați cu rînduiala de pe vapor se și îmbolnăvesc

„Vărsînd la venin mereu,
Venin din piept foarte greu“,

cum zice cîntecul celui ce a avut nefericirea de-a suferi așa ceva.

Ei! acum să zicem, că a trecut teafăr prin toate acestea și că a pus în pace, cu ajutorul lui Dzeu, piciorul pe pămîntul Americii; dar pentru aceea să nu se creadă, că acolo îl vor aștepta bunătățile cu carul. Dacă a ajuns acolo, trebuie să muncească mult și greu, dacă vrea să trăiască și să facă ceva ispravă, neasămănat mai mult și mai greu ca aici acasă, unde încă ar fi putut trăi, dacă și-ar fi lucrat moșioara, ce-o are, cu mai multă chibzuială și socoteală. Ei, dar asta, va zice cineva, că încă nu-î nimica, fiindcă de muncit muncesc ei oamenii și aici, dar munca lor de aici este mașteră și crudă, dupăce ori cît ar munci, cît în America nu vor putea dobîndi ei niciodată. În parte e adevărat lucrul acesta. Dar tot atît de adevărat, ba poate chiar și mai adevărat este, că aici acasă, la moșia ta strămoșească, ori cît ai munci de greu și de mult, totuș îți va fi asigurată viața ta, sănătatea ta, pe cînd la America tocmai acestea, cele mai mari bunuri de pe lume, ți-'s primejduite.

Pentru întărirea spuselor mele aflu cu cale a da loc aici unei părți mici dintr'un cîntec despre America, carele singur e îndreptățit a ne lămuri în privința aceasta:

„Și credeți, at mei iubiiți,
Pe-aici să nu mai viniți,
Că ce vedeți vă'ngroziți!

Vedeți fabrici pentru muncă
 Și oameni mulți șchilaviți:
 Unul schilavit la mină,
 Altul rău lovit de-o șină;
 Unul schilav de picior,
 Altul strigă „că eu mor“;
 Altul spune că „m'am ars
 Într'o fabrică de gaz“;
 Unul zice: „stau să pier
 Într'o fabrică de fier“...

Anume le amintesc toate acestea și încă dintr'un cîntec de America, ca să se vadă cît se poate mai limpede, că aievia foarte mulți se nefericesc pe toată viața, orî — ceea ce este și mai rău — se chiar prăpădesc pe-acolo, departe de iubita vatră părintească. Nu se poate tăgădui mai departe nici aceea, că cei ce se reîntorc dela America își pierd sănătatea feței și li se întunecă și li se posomorește tot chipul.

Dar chiar dacă duhul păcii îi ocrotește pe oamenii noștri pribegiți la America și nu li-se întîmplă nici un fel de nefericire, ei tot n'o duc bine, căci se văd așa de înstrăinați și îi muncește dorul și jalea atît de cumplit:

„În America-ar fi bine,
 Da prea multă jale-ți vine;
 În America na'r fi rău,
 Da te mîncă doru greu!“

Doru și jalea asta îi stăpînește neîncetat, și de aici apoi ~~putem~~ pricepe, pentru ce se scornesc cu America asta atîtea cîntece și toate-s așa de duioase și jalnice, toate resuflă par'că o jală adîncă și o durere netămăduită.

Dar mai este ceva, despre ce ai făcut pomenire și dta, iubitul meu unchiș, în scrisoarea dtale din rîndul trecut, și anume: că amestecul și atingerea alor noștri cu tot soiul de oameni pierduți și necăpătuiți, cari pe acolo încă se află în număr mare, poate să fie — cum ai zis'o și dta — foarte păgubitoare pentru ai noștri, întrucît și Românii ușor se pot molipsi de pildele și deprinderile rele ale străinilor și să părăsească bunele deprinderi și obiceiuri de-acasă, pe cari le-am apucat noi așa din moși-strămoși.

Dar ar fi ele cum ar fi și s'ar împăca omul cu toate acestea de până aici, dacă ar vedea o dobîndă de bani mai mare. Durere însă... aceea nu-î. Și nu-î pentru că oamenii noștri, ajungînd de-odată la sume de bani frumusele, nu știu prețui banii aceia strînși cu atîta trudă și năcaz, după cum se cuvine; așa încît, *cum au vînt așa s'au dus*, vorba ceia. Nu-î vorbă vor fi ei și de aceia, cari se știu folosi bine și cu multă chibzuială dreaptă de bănișorii ceia, așa încît ți-e mai mare dragul să-î vezi cum se întramă de bine și ce spor minunat fac dinșii pe todearîndul. Numai cît aceștia sînt puțini, foarte puțini... adevărați corbi albi. În schimb, însă, ce vezi?

Vezi, că în loc de-a chivernisi înțelepțește, banii cei mulți, ce-î dă America, sînt pricina scumpetei celei mari, de care se plînge azi toată lumea și tot banii aceia sînt izvoare nouă de fudulii și mîndrii fără rost. E fapt, că numai de cînd cu America asta s'au scumpit toate așa de tare, omul de voie de nevoie e silit să-și ia vre-un om la coasă de pildă... orî la orice alt lucru. Aștăzi nu-l poate avea dintr'un zlot, pe cînd înainte vreme nu se pomenia așa ceva... cinci bănuțe și încă era mult. Apoi tot în zilele noastre nu mai poți găsi secerătoare pentru două-trei bănuțe. căci s'au scumpit toate. Și toate acestea numai de cînd cu America.

Dar nu-î numai răul acesta, pe care de altmîntrelea îl știe și cunoaște toată suflarea, ci mai este altul și mai mare poate: de cînd au prins oamenii parale încep a se fuduli în fel și formă.

În lături cu opinca, căci mai bine prinde gheata și tot soiul de păpuci și cisme; ba în multe părți Românele — vezi dragă Doamne — dacă sînt bănișori, s'au urit de cînepă și mai tare ca pân'aici, și acum se îmbracă numai și numai cu giolgiul Jidanului. Și în unele părți — tot de cînd cu America — au ajuns pân'acolo, de fetele nu-și mai fac nici «puî» și «înflorituri» pe îi (câmeși), ci cumpără de-agata din prăvălia Jidanului niște frunze pe care-s zugrăvite fel de fel de flori și bazaconii și cu acelea își împodobesc astăzi mînețile și pieptul dela ie (câmeșe). Cunosce chiar o fată de popă, care a avut o astfel de ie chiar ca mireasă... rușine să-î fie!... Și durere că lucrul acesta cuprinde în mreaja-î ticăloasă tot mai mulți și mai multe... se întinde și lățește întocmai ca pecingenea. Și apoi oricît ar fi de rari întîmplările acelea totuș, ele trebuie să ne atingă foarte dureros pe noi pe toți.

Iacă dară ce țî-s banii în mîna omului fără cumpănă dreaptă și sănătoasă a minții?... adevărată otravă omoritoare, cum foarte bine ai zis-o d-ta aceasta, dragă unchiule!

Și apoi, dacă acum în cele din urmă ne-am uita și acasă, iarăș vom vedea, că nu-î bine ce se face: că adecă Româniî noștri apucă bățul pribegiei și pornesc la America, căci ducîndu-se de-acasă voinicii, se simte grozav de tare lipsa brațelor muncitoare, cari să poarte povara lucrului; așa încît puterea lucrului, cu înstrăinarea voinicilor noștri, rămîne s'o poarte orî niște copii nevrîstnici, orî niște bătrîni slăbiți și niște femei fără putere. Firește, că nu va fi nimica mai cu spor, nimica mai cu rînduială, căci nu-î cap la casă. Și iată răul!

Și acum mai pe urmă țîn să mai amintesc un lucru, un rău, foarte mare, despre care iarăș am toată încredințarea, să zic, că-î mai numai de cînd cu America și adecă: *bunele năravuri se strică*. Nevestele părăsite în știrea D-lui de cătră ai noștri pe ani întregi, ușor alunecă în păcat și urmarea e foarte tristă: se *sporește adecă dîn ce în ce numărul nașterilor nelegiuite*. Și asta-î răul cel mai mare, căci e rău moral, care e mai greu de îndreptat, și orî-cît s'ar fi ivit de rar, totuș trebuie să

ne mihnească adînc. Va fi de prisos să mai spun, că și pacostea asta tot în circa Americii cade. Cîntecul întărește și spusele acestea :

Badea-i la America
 Acasă-i mîndrulița :
Badea lucră lucru greu,
Mîndra iubește mereu ;
Pe badea-l iau asudori
Mîndra iubește ficiori ...

Toate acestea luîndu-le în dreaptă socotință, am luat hotărîrea nestrămutată de a nu mă duce la nici o întîmplare la America și n'am decît să-ți mulțămesc, scumpul meu unchiu, că mi-ai atras luare aminte asupra acestui rău și mi-ai dat o așa povață înțeleaptă.

Mă închin cu sănătate :

Nepotul.

ȘTIRI.

Craii dela răsărit... De sfintele sărbători s'au pornit în părțile Zarandului frumoși «crai» vestind deodată cu Nașterea Domnului și silințele neamului nostru de a ridica gimnaziul din Brad la 8 clase.

Școlarii, luînd știre, că conducătorii lor au purces rugări pentru milă către toată obștea românească, s'au pus și ei pe lucru, după a lor puteri, s'au înțeles să umble cu craii, închinînd întreg venitul lor pentru gimnaziu. Cîteva doamne din Brad le-au făcut haine frumoase de crai, profesorii i-au învățat și așa mîndri crai au vestit din casă în casă în Brad, Baia de Criș și Criștior îndoita naștere. Au adunat 150 cor. pentru gimnaziu.

Apoi tot un fel de «crai» pentru acest scop s'au făcut pedagogii cursului al 4-lea al seminarului din Arad, cari a doua zi de Crăciun, sub conducerea d-lui prof. Ioan Costa, au adunat mulțime mare de ascultători în Brad și le-au cîntat cîntări foarte frumoase, iar venitul — 400 cor. — întreg l-au închinat gimnaziului.

Studentii seminarului din Blaj încă au vestit o asemenea apostolie, cei din Sibiu au și făcut-o mai de cu vară în Orăștie și nădăjduim că vor mai face.

Pentru ridicarea gimnaziului numit Înalt Preasfințitul domn Mitropolit I. Meșianu a trimis la tot clerul și poporul o scrisoare, un îndemn din toată inima purces.

Dare-ar bunul D-zeu, ca făclia învățaturii, aprinsă de tinerii crainici ai neamului, să încălzască și lumineze inimile obștei românești!

I. R.

În ziua de Anul nou s'a ținut în Șimleu (comitatul Săla-
 giului) o prelegere poporală, arătîndu-se «cum își petrece po-
 porul timpul iernei și cum ar trebui să-l petreacă». S'a spus pe
 înțelesul tuturor, deosebirea între poporenii dintr'un sat, cari

petrec zilele ernei în lucrare și în cetit de cărți și foi folositoare — și între locuitorii altui sat, cari, bătînd pragurile crîșmelor își beau și acele două-trei părălute, cîștigate cu atît amar în vremea lucrului. Cărturarîi noștri dela sate, să lămurească pe cei nepricepuți despre urmările trîndăviei în zilele cînd lucrarea pămîntului e cu neputință, arătîndu-le drumul pe care ar putea preface și ceasurile lunilor de iarnă în timp folosit spre înaintarea în bunăstare.

A. M.

Inalt Preasfinția Sa Mitropolitul din Blaj a dăruit pentru internatul din Maramurăș suma de 1000 cor. Fapta asta e o nouă dovadă cum Preasfinția Sa poartă grijă de soarta institutelor noastre de învățămînt.

Despărțămîntul Brașov al Asociațiunii a abonat pentru fiecare agentură comunală din cuprinsul lui cite-un exemplar din «Țara noastră».

Pilda bună nădăjduim că va fi urmată și de celelalte despărțăminte.

Se vor publica toate despărțămintele care s'au simțit datoare a răspîndi foaia Asociațiunii.

CHIPURILE NOASTRE.

Dorobanțul de N. Grigorescu. — Săraca țară românească. Cîte dureri și cîtă amărăciune doarme supt glia ei! Veacurî dearîndul a fost despoiată de tîlharî din toate părțile lumii. La anul 1877 a scăpat în sfîrșit de robia veche. Mult sînge a curs pentru răscumpărarea unei vieți slobode. Vitejia mare a fost a *dorobanților* cari au cucerit zidurile Grîviței. Unul din acești viteji a căror îndrăsneală a umplut de mari și drepte nădejdi toată suflarea românească — a fost zugrăvit de marele meșter N. Grigorescu.

Pe virf de munte se chiamă al doilea chip al nostru, făcut tot de marele meșter zugrăv al neamului nostru N. Grigorescu.

Răspunsuri.

Nepotul. Aș dori să am adresa D-tale.